

Vychází 1., 10., 20.
každého měsíce o 10.
hodině. Expedici se
nachází u Roberta
Veita v Nových ale-
jích č. 116.

DALIBOR.

Předplácí se: čtvrtl.
1 zl., půll. 2 zl.,
celor. 4 zl. rak. č.
S poštou: čtvrtl. 1 zl.
15 k., půll. 2 zl. 30 k.,
cel. 4 zl. 60 k. r. č.

Hudební časopis s měsíční notovou přílohou.

Odpovědný redaktor :

Emanuel Meliš.

Nakladatel :

Robert Veit.

Rodina Slavíků.

Životopisní nástiny, podává J. B. Mencl.

(Pokračování.)

Po vystoupení z konservatoria stal se členem divadelního orchestru v Praze a pokračoval ustavičně ve svých cvičeních. Dne 10. říj. r. 1824 vystoupil ku prospěchu chudých školních dětí v Hořovicích v sále radnice v koncertě, jež byli místní děkan p. P. Malík a vrchní p. J. Böhm uspořádali a došel nesmírné pochvaly. V koncertě tomto účinkovali též nejlepší Slavíkovi přátelé, pánové: Lábor, Liška a Špalek. Koncert tento byl poctěn přítomností hrabat Vrbnův a c. k. generála Vratislava a došel i velkého účastenství ze strany duchovenstva, úřednictva a měšťanstva z celého okresu. Z čistého výnosu obstarány byly oděvy pro 69 chudých dětí. *) V tomto čase složil Slavík své těžké Potpourri, které hraběti z Vrbnův věnoval.

Odřeknuv se mnohých míst, která mu od velmužů nabídnuta jsou, uspořádal na začátku r. 1824 v Praze koncert, v němž koncert své vlastní skladby přednášel a jimžto dokázal, že i to, co prof. Pixis za nemožné — za nesmysl držel, přec provést se dá. Koncertem tímto zbudil Slavík všeobecného obdivování obecnstva, ježto se nerádo s ním rozloučilo. Odebral se na návrh otcův v únoru t. r. do Vídně. **) Zde zřídil v dubnu téhož roku koncert v sále stavovském, roznítil k hlučným potleskům veškeré obecnstvo a uchvátil mistra Maysedra tak, že jej tento veřejně „druhým Lipinskim“ nazval. Každý obdivoval týž neobyčejný zjev; někteří jmenovali ho hudebním velikánem, jiní stavěli ho v jednu řadu s Lipinskim a Paganinim. Ano, jistý houslista projevil se o něm takto: „Slavík je pravý čarodějník, a bude-li své umění deset let provozovat, nezbude nám nic jiného, než abychom houslí odložili! Mayseder navštívil hned po tomto koncertě Slavíka a

*) Čechoslav, číslo 42, roku 1824.

**) Ve Vídni bydlel v Rauhensteinské ulici číslo 935; poslední dvě leta v Hvězdové ulici u „Modré Štíky.“

žádal jej, by mu ještě jednou onen koncert zahrál, právě, že ani nepochopuje, jak se takým mistrem v tak krátkém čase na nejtěžším nástroji státi mohl. Zde získal si takto Slavík přízeň a přátelství generála Kučery, který se k němu česky přihlásil. První dni v červenci t. r. dával koncert v Teplici u přítomnosti krále Pruského, královny, korunního prince a knížete Witgensteina; mimo jinou vysokou šlechtu, kde se k němu král Pruský takto vyslovil: „Sie haben prächtige Talente entwickelt,“ a dědičný princ, nynější král Pruský jemu ruku podal. V listu od 11. července k svému otci vychvaluje laskavost hraběnky Elisy Schlikové, která v Teplici se vším o něho pečovala, a píše, že tu i druhý koncert dáti musí. Koncert Slavíkův v Teplici opěvuje v listu k Jos. Jungmannu náš slavný Vinařický, upřímný přítel Slavíka, z kteréhož zlomek tu vyjímáme: *)

„K poslyšení hudby sešel se byl ondy na síni
Vešker obor Músy ctitelů. Struna mistrova zazní.
Ay, duch potlačený se ode rtů nesměle blíží.
Toužebnému jinak uchu jemné ušly by tony.
Než moje péro slabé by ohlas jen popřálo temný.
Jak lahodíno uším houslí jeho prozvukováním.
Nadezenským nadšen jsa duchem, city v útrobu vléval
Nadzenské, slastí buď nám plně nadra nebeskou,
Buď žele housle milé, a libou zalkávaje touhou,
Buď k velkým je činům rokotáním bádaje volným.
Líbezná hra jeho v rájské mne vkouznila říše,
Až hlučivý mne teprv probudil ples ze sna libého.
Než, co slyším? Druhovi rtama královskýmá jeví se
Chvála! obor spanilý vděky jej ověnciti pílí.
Ze všad uslychám: „Slavné dosaváde hudební
Mistry plodí Čechie.“ Já pak toto sobě pošepci:
Jsouť zdární synové skvostná své oslava vlasti! —“

Z Teplice odejel Slavík do Karlových Varů ku koncertům, navštívil pak rodiče své v Hořovicích. Zde dával se právě divadelní kus „Valdek“ od V. Klicpery, v němžto dvakrát 25. a 28. srpna t. r. co napověda účinkoval a pak do Vídně nazpět se odebral.

*) V časopise musejním.

Roku 1826 vystoupil zase jednou Slavík v Praze v stavovském divadle a dojal svou mistrovskou hrou veškeré obecenstvo. „V koncertě houslovém,“ praví jistý kritik, „osvědčil Slavík obratnost u překonání největších těžkostí: passáže v dvojhmatech, stoccatové běhy v decimách, sextách s největší rychlostí vyvedené, arpeggiatury všeho druhu a ve všech polohách jsou skvělou částí hry tohoto mladého umělce.“ Napotom navrátil se do Vídně, líčí své tehdejší postavení v sídelním městě v listu od 11. srpna 1826 k rodičům svým, z něhož zlo-
mek vyjímáme: „Já tady lekcí dávám a mám to, co potřebuji, ačkoliv tu velmi draze jest. Jak dlouho zde zůstanu, sám nevím, to jen na okolnostech záleží! Císař pán tady ve Vídni už není, je dávno na venkově. V zimě bývají koncerty; doufám, že budu moci hrát před císařem, pak snad nějaký titul, n. př. „Kammervirtuos“ dostanu. Generál Kučera je mi dobrý. Jak dlouho tady zůstanu, nevím; myslím as dvě leta a potom velkou cestu po Evropě podniknu.“

Dne 5. února 1827 dávána jest v dvorním divadle u korutánské brány hudební akademie, v kteréž Slavík dva kusy na housle přednesl. Hrál variací a pak rondo své vlastní skladby a zbudil, jak obyčejně, u obecenstva zvláštního obdivu u překonání ohromných nesnadností, které sobě do svých skladeb vložil, začož od obecenstva nejživějším potleskem a voláním odměněn jest. O koncertě tom píše jistý referent ve „Wiener Zeitung“: „Bysme posoudili tohoto mladistvého umělce, nesmíme stanovisko s oka pustiti, že jeho zvláštnost při hraní na housle v tom záležitosti se zdá, aby tak hrál, by po něm žádný jiný umělec tak hrát nedovedl, aby již při první zkoušce nepropadl. Účel ten docílí úplně. — Že i tklivě hrát dovede, přesvědčili jsme se z úvodu k variacím; ale Slavík chce úžasu zbuditi, a toho se mu dostává v plné míře. Původnost je nyní v rozsáhlém oboru umění tak řídká, že všecku úctu zasluhuje, kde se nachází, a Slavík jest — původní. On podává umělectví, jiní nechť podají umění; v tom sleduje své vlastní dráhy.“

Dne 26. dubna 1827 dával v dvorním divadle u korutánské brány ve Vídni koncert, v kterém přednášel svůj koncert, variací od Lipinského a ku konci své Potpourri. Ačkoliv skladby tyto již dříve od něho obecenstvo slyšelo, učinily přede nesmírný dojem, když steré, odvážně nakupené těžkosti tak vítězoslavně překonal. Bouřlivý potlesk obecenstva následoval při skončení koncertu. Tehdejší kritika chválí na něm, že od posledního koncertu u přednášení kantileny (zpěvné části) se velmi zdokonalil a svoji umělou hru tím uslechtil, z čehož mu při jeho neobyčejné mechanické obratnosti nejkrásnější kyne budoucnost. Roku téhož maloval malíř Václav Novotný ve Vídni podobiznu Slavíkova

ale nikoliv dosti zdařile, kterouž pak Josef rodičům odeslal. Dle téhož obrazu litografoval chvalně známý malíř Jan Quast v Praze podobiznu téhož umělce, která co praemie k „Daliboru“ odběratelům dána jest.

(Pokračování.)

Vliv hudby.

Podává doktor Jan Spott.

(Dokončení.)

III. Účinkování jednotlivých nástrojů. *)

Zvuky jednotlivých nástrojů působí rozdílně na člověka. Varhany působí snadno křeče a omdlení. Posauny pohnou měkkým zvukem svým snadno k pláči. Trompety a bubny zbuzují mysl k srdnatosti. Každý hřmot rozčiluje, i znal jsem studující, kteří schválně na blízku vojenských hudebníků si usedli a u prostřed tohoto ruchu s libostí studovali. Mozart skládal jak v prvním mládí svém tak i v zmužilém věku nejzdařilejší práce, obklopen jsa hřmotem. I říkával: „Tak jde ve se le komponování od ruky, to dodává myšlenky.“ (Oulibichef — životopis Mozarta. I. str. 71). Housle, harfa a kytara pohnou srdce k citům jemným. Znění zvonu budí v člověku mysl zbožnou a těžkomyslnou. K čemu pískání na píšťalu slouží, již jsme pověděli. Tissot viděl takový účinek při dudách; neboť jistý dudák přinutil tanečnice z tanečny uteci. Scaliger vypravuje, jak jistý slepý houslista jednoho Gascognera svým hraním z nemožnosti močení vyléčil.

Pískání neb srčení slouží jak známo u dítek k tomu účeli.

Nejpůsobivější nástroj jest ale hlas a zpěv lidský. Tak jako každý člověk má od sebe se lišící hlas, tak že ho ze středu mluvících lidí i hned rozeznáme, — podobně tak i každý národ má svoji mluvu a svůj zpěv. Vnitřní pohnutí, vnitřní pohyb projevuje se takto naším slovem a zvukem. Národní zpěv to dostatečně dokazuje. Stává ovšem národů hudby nepěstujících; Egypťanům byla hudba zákonem zapovězena; kromě pohřebních zpěvů a několik zádumčivých písní neznali hudby a písní národních. Národ počtářský a obchodnický — Angličané — nemá zpěvů vlastních národních (Jones Geschichte der Tonkunst); Švýcaři v armádě francouzské uslyševše pastýřské zpěvy (Kuhreigen) i hned zbraň odložili a domů se navrátili, ano zadržování byvše, samovraždou vzdory činili.

Znateli historie povědomo je působení zpěvů národních, francouzských, polských, maďarských, „Rakoszy indulaja“ a českých za válek husitských. Zpěvy

*) Dle Petra, Franka, Gaillarda, Rouseana a jiných.

válečné divochů jsou známy. Podobně vypravuje se o Tyrtaeovi, jenž tím k vítězství dopomohl, že bojovníky roznil zpěvem svým k lásce vlastenecké a takto k udatnému bojování.

Dle stáří, pohlaví, letory i vzdělanosti jest oučinek hudby rozličný. Tak v mládežnickém věku hudba nejvíce dojíhá, nejméně naproti tomu v stáří; ženských více, než mužských; teplokrevných dříve než chladnokrevných. Hudba čím jednodušší, tím působlivější u lidu prostého; tak oblažuje národy pastýřské: píšťala neb trouba, flétna, triangel a bubínek. Rusovi jest lesnice zvlášť milá, Čechovi a Skotovi dudy, Slovákovi a Srbovi gusle. Ale i způsob mnohé zvláštnosti do sebe má. Tak ukonejšil Damon lid hudbou frygickou rozvzteklý zase způsobem dorickým; a vůbec už to Řekové pozorovali, že přechody frygické k srdnatosti povzbuzují, lidické k těžkomyslnosti, aeolické k něžné lásce, dorické konečně k pobožnosti. Rozčilený nesnese hudbu hřmotnou, těžkomyslný veselou, a tak dlužno k. př. působiti zprva na těžkomyslného a *adagio*em, napotom *andante*em, až to tak i *allegro* přivesti možná, a tím podobně i v jiných pádech.

Účinek hudby vstahuje se na soustavu nervní i na mysl lidskou a tímto i na dýchání, zažívání, na krev a svaly člověka. Hudba v krátkém čase s to jest, výpar zadržovaný podobně i dýchání uvolniti; tímto působí v mnohé případy blahodějně a tak i u suchotinářů dobrého má účinku. Při hodech, kdežto veselá zavznívá, hudba, i slabý žaludek více ztráví. Naopak zvuky smutné dýchání i proudění krve zastavují, skličují prsa, tvář zbledne a slze ulehčující po tváři se roní. Aristoxenes říká, že hudba proto byla u hodů uvedena, aby tělo vínem rozbujněné do pokojného stavu zase pravidelnými zvuky uvedeno bylo. Hudba taneční v kole drží jinak slabochy! V Persii při každé větší práci, n. př. boření domu, při stavbách panuje obyčej, dáti provozovat pochody hudební, a pozorovalo se, že takto práce těžká mnohem dříve byla ukončena. Když u oblehání Argosu vojáci nástrojů k boření hradeb pošoupnouti nemohli, dal i hned Herodot megarský na dvě trumpety hrát, čímž rozčilenosti a napnutí nabyvše, práci tuto velkou s srdnatostí vykonali. Ale i uchlácholit dovede hudba a k uspávání se potřebuje, čehož už řecké chůvy upotřebovaly, jednozvučným nápěvem dítkám zpívající. Známo, jak snadno se u šumění potůčku usne. Při jednotvárném klepání mlýnu a jednozvučném vypravování konečně všem posluchačům hlavy sklesnou do náruče spánku padající.

Mnoho z těchto i podobných účinků vysvětlit možná si tím, že každý zvuk v tělech jiných podobné chvění a vnitřní tetelení působí, jakým on sám byl povstal. Když do sklenice prázdné takový zvuk pustíme, jaký

ona ze sebe při klepnutí vydává, tak tímto tetelením částek i možná docíliti toho, že sklenice praskne. Stejně zvučícím tělům tedy nejlehčeji se jisté zvuky sdělují. Nástroje hudební vydávají nejsilnější a nejčistější zvuky, které při dotknutí se jich ze sebe vydávají. To je ale zákon v přírodě všeobecný. Tak hlas pohlavní působí zase na pohlaví. Vidíme tož u stád. Hlas ouzkostlivý neb radostný vynutí v celém stádě podobný hlas. Našemu hlasu předchází jisté vnitřní hnutí, ale hlas sám v jiných tělech zase podobné hnutí vnitřní, jakého jest on sám, způsobí. To pozorujeme při mluvení na tváři a na držení se celého těla. Při radostném hlasu se smějeme i skáčeme, při vyzývajícím napínáme svých smyslů i postavujeme se na odpor a t. d. Hlas mateřské řeči tedy hluboce spočívá v ústrojnosti těla, a jak mile překvapuje každého mateřská řeč v cizině, když již dlouho ji nebyl slyšel a nenadále těchto jemu přirozených zvuků doslechne! Známo, že v nemocích těžkých, povstalých z postesknutí si po domovu (*Heimweh*), už oslovení v mateřské řeči stačilo, k zdraví zase tělu pomoci.

Působení zvuků a hudby pro uskutečnění jistého hnutí vnitřního jest silnější a trvanlivější, nežli působení světla, barev a obrazů a u převratu mysle obyčejně působí dobře uspořádaná i okolnostmi přiměřená řeč, a tak se řeč tekoucímu medu byla přirovnávala už od starodávna. A jako že každý národ má oblíbenou jistou barvu, oblíbený tanec, tak i má svůj zvláštní zpěv a hudbu i svou přiměřenou řeč, kterouž se jeho jsoucnost — tělesné a duševní působení, jemu vlastně přináležející, projevuje.

Národ nezhasne, dokud má svou řeč.

Dějiny a charakteristika hudebních nástrojů.

(Pokračování.)

P o s a u n a.

Ital. Trombone, latinsky Tuba.

Při obětních obřadech užívalo se okrouhlé posauny, jelikož se za vynález Osirisův považovala Posauna, Keltů měla zvukový trychtýř, jenž se podobal hlavě vola a jiných zvířat. Hebreové, Řekové a Římané užívali posaunu při vítězoslavných taženích a nábožných slavnostech. Eustachius popisující ve svém komentaru k Homerově Illiadě okrouhlou posaunu. Osirise praví, že se jí užívalo, chtěl-li se lid k obětím volati. A Apulejus vypravuje o takém processí následovně: Velkému Serajusovi se věnující posaunisté kráčeli též a ti s okrouhlou posaunou, jejížto oblouk až k pravému

uchu sahal, a hráli píseň chrámu důstojnou. U Hebreů (židů) jmenovala se posauna „šofar,“ což Řekové přeložili slovem „keratine“ t. j. okrouhlý roh.

Posauny, které nyní máme, nenacházejí se vyobrazeny v starých památkách; jsou tedy z novějšího věku. Ačkoliv posauna v šedověku u velké vážnosti byla a bible o ní praví, že Bůh při zvuku posauny mrtvé vzkřísí a před svůj soud povolá, přišla přede v pozdějších časech téměř v zapomenutí, až se konečně taký nástroj při kopání města Herkulanum našel. Byl to nástroj se zlatým nátrubkem a se zvukovými otvory z kovu. Král neapolský daroval tuto vzácnost králi Jiřímu III.; týž dal pak měděnou posaunu dle téhož vzoru zhotoviti a napotom vznikly posauny z mosazového plechu.

Avšak tyto nástroje patřily ze začátku chrámům, jelikož se na ně jen volné chorály provesti daly. Žádný nástroj nebyl hned při svém vzniku tak všeobecně oblíben, jako posauna. Městští hudebníci doprovázeli jimi zpěv kostelní a žádné Te Deum i veřejné modlitby se nemohly odbývati, pakli posauna při nich nezaznívala.

Mozart konečně, jenž mnohou starou formu odstranil a rozšířil, uvedl posauny svými operami „Kouzelná flétna“ a „Don Juan“ do divadla. Byl to všeobecný magický účinek, jehož týž pokus jmenovitě v „Kouzelné flétně“ zbudil.

Od té doby počalo se již hustěji téhož nástroje užívati; ano v novějších časech vzdělalo se na něm znamenitých virtuosů, kteříž heroickými tony tak vládnoti uměli, že nejtěžší a nejjemnější passáže na posaunu provesti dovedli; ano mnohý přišel by do rozpaků, maje za to, že slyší něžný klarinet neb jiný jemně znějící nástroj, kdyby časem při „forte“ nepřipomínaly majestátní basové tony rozsáhlou prostoru naplňující na to, že zvuky tyto náležejí — posauně.

(Pokračování.)

Z Krakova.

Stav hudby. — Německá zpěvohra a její členové. — Zpěvák Milaszewski. — Koncerty zpěvačky sleč. Bogdanowiczovy a harfenistky paní Kovatsicové. — † J. B. Morawski, varhaník a ředitel hudby kostelní.

Velmi smutně uplynulo nám hudbomilům zde letošní leto, a neuvěříte, když Vám povíme, že mimo národní kapelu tak zvaných Mlaskotów — pravdivých to šumářův krakovských — a několik toulajících se falešných flašinetlův, jež zde „šenekatarynkami“ zovou, neuslyšeli jsme na veřejných místech ani zvuku hudebního. Zdejší ostrostřelci chtějí svého krále s koutkem (króla kurkowego) dle starodávního oby-

čeje u slavném průvodu do města uvést, museli si teprv vypůjčiti k tomu hudební sbor horníkův z Věličky. Teprv onehdy zavítal k nám hudební sbor c. k. pluku krále Hanoveranského ponejvíce z Čechův zaležící, jenž zahrav veselého „Krakowiaka,“ celé město a zvláště mládež uliční — pověstné „paupry krakovské“ — podivně zelektrisoval.

Stánek Thaliin, který celé leto uzavřen byl — neb nám toliko v zimní saisoně jeť těšiti se divadlem — teprv s počátkem minulého měsíce opět obživl. Letošní společnost divadelní jeť dosti četná a zvláště co do zpěvohry již několik pěkných představení uspořádala. Kapelníkem jeť p. Růžek a síly zpěvní pod jeho žezlem stojící zpěvačky: sleč. Hammermeisterova, Schwefelberg a paní Bieglová, tenoristé: pp. Biegl a Pollak, bariton p. Slavík a basista p. Koch. Zpěvohry, které jsme posud slyšeli, byly: „Hugenotté, Němá z Portiči, Lucretia, Don Juan, Marta a Ernani,“ v které onehdy vystupoval jako host barytonista p. Milaszewski, žák paně Gentiluomův, jenž nejen svým pěkným hlasem, ale i dobrou hrou a doporučujícím zevnějškem velice se zalibil.

Zvláště zajímavé pro nás byly dva koncerty zpěvačky sleč. Bogdanowiczovy a umělkyně na harfě paní Kowatsicové. Prvnější dávala ve zdejším divadle dva koncerty, zpívala kavatinu: „Casta diva“ z „Normy,“ velkou arii „I tuoi frequenti palpiti“ ze zpěvohry „Niobe“ od Pacciniho, potom s tenoristou zdejšího divadla p. Pollakem dvojzpěv z opery: „La traviata“ a mimo to přednášela ponejvíce útvory skladatelův polských, jmenovitě krásný mazurek: „On mnie kocha“ od Komerowského, romanci ze zpěvohry „Wianki“ od A. Martina, *) romanci z „Halki“ od Moniuszki a v. j. Slečna B. má velmi líbezný, milozvučný a dobře vycvičený sopránový hlásek, který se výborně hodí do koncertní síně, leč jeť příliš slabý pro větší prostory a mizí při průvodu orkestrovém. Paní K., člen zdejšího divadelního orchestru, dávala koncert na pedálové harfě a zvláště v dvou útvorech osvědčila výtečnou techniku svou, totiž v „Divertissement“ ze zpěvohry „Trovatore“ od A. Zarmary a v druhém pod názvem „La danse des Sylphes, grande Étude“ od Godefroida. Od času co jsme slyšeli ve Lvově p. Bochsů, pověstného umělce na pedální harfě, nepoštětlo se nám tak výtečných uslyšení přednesův na tomto nástroji.

Zdejší hudební svět želí nad ztrátou varhaníka a ředitele kůru při chrámu Nejsvět. Panny Marie, J. B. Moravského, jenž po více let svědomitě a neunavně pracoval o vzdělávání hudby kostelní v Krakově

*) Alexander Martin narodil se ve Varšavě 1825 r.; zemřel tamtéž 1856 r. jako člen orchestru divadel varšavských.

a o němžto se říci může, že byl jedním z malého počtu hudebníkův zdejších (ex professione) nenáležících pod prapor účastníkův mokré čtvrtě. M. narodil se v Cze-
stochově 1809 r. a ponejvíce vlastním přičiněním vzdělal se na nevšedního varhaníka. Zvláště liboval si v útvo-
rech Rincka, jež výtečně vykonával. Jako soukromný učitel mnoho zůstavil po sobě žákův a žákyň, jež vý-
tečnou jeho metodu v udělování nauky piana dosti vy-
nachváliti nemohou. Se zvláštním zalíbením sbíral M. chorály a písně kostelní a maje na účeli, vydati „Spiew-
nik kościelny“ a učiniti jej tak nejpraktičnějším, skládal je na čtvero hlasův k hraní aneb k zpívání, a to na
hlasy míchané aneb mužské, při čemž snažil se, aby je
uložil v této formě věrně a bez porušení nápěvu pů-
vodního, jak jsme se o tom přesvědčili z jeho na čtvero
hlasův mužských složených „Koled“ v času vánočních
svátků jeho řízením zpívaných. — Jako ředitel kůru
dovedl M. soustředovati okolo sebe hudební ochotníky
provozuje s nimi vznešená děla hudby kostelní, mše
Cherubiniho, Beethovena, Righiniho, Haydna, Führera
a j. a o svátcích velkonočních oratoria: Beethovena
„Christus na hoře Olivetské“ — Haydna „Sedm slov“
— Rossiniho „Stabat Mater“ a Haesera „Miserere.“ —
Requiem Vitáska, které jsme mu roku tohoto opatřili,
velice se mu líbilo, leč nemohli jsme přiměti jej k tomu,
aby ho při některé příležitosti provedl — vždy mu
něco scházelo — neb chtěl jej tak nejdůstojněji při
dobrém obsazení vykonati — leč nedočkal se toho, a
nám bylo zůstaveno pronesiti mu v duchu nad vzdálenou
jeho mohylou *) poslední s Bohem! právě těmito
žalozvuky.

Václav Dunder.

Leonora.

Obrázek ze života Beethovena.

(Dokončení.)

Několik neděl po události této vystoupila Vilémína
Schröderova v opeře Fidelio ve Vídni a uskutečnila
ideal heroismu lásky tak, jak se byl v duchu Beetho-
venovu vznášel.

Skladatel sám seděl v malé temné loži, nedaleko
od jeviště. Sladké a silné zvuky, z prsou umělé zpě-
vačky plynoucí jen slabě a lomeně dotýkaly se jeho
juž tenkrát tupého sluchu, on však viděl s zanícením
uchvácený zjev, viděl ty zhledy plny náruživosti a ho-
roucnosti — a vypuklý jásot obecenstva bouřil kolem
něho jako rozvlněné moře.

Druhé dějství se rozvíjelo, krásná žena vstoupá
do vězení, podává hladovému muži chléb, cítí veškerý

*) Moravski zemřel dne 21. srpna r. t. v lázních
Bardyovských v Uhřích.

běh muk duševních, až konečně divuplné světlé stano-
visko se objeví; i vzkřikne k Pizzaru: „Usmrt dřív
mu choť!“

Zimničně vztýčí se Beethoven při zavznění akkordu,
jeho dech se tají, obrovská postava se chvě, jeho zhledy
pevně tkví na rtech zpěvačky.

As sekundu zdálo se, jako by váhala, rychle se
však najednou vztýčí ve velkolepé kráse, a pronikne
v nejvyšší náruživosti se chvějíc významným b srdce
posluchačů. — A div se stal: — tento jediný mocný,
duchaplný zvuk prolomil veškeré meze a vnikl v uza-
vřené ucho mistra. — Najednou bylo v něm tak jasno,
zlaté vlnění zvukův dotklo se jeho sluchu. Leonora zpí-
vala a v jejím vznešeném úchvatném b, kteréž slyšel,
obrazil se celek, jako se vesmír v jasné obrazi krů-
pěji. Neskončená radost — neobmezené zanícení jej
opanovalo — nezmýlil se v této Leonoře! Byl by
mladou dívku k srdci svému horoucně tiskl a v slzách
by ji byl vykoupal, — dávno pohrobená přání, dávno
umořené naděje vynikly ze smrtného klidu a usmívaly
se naň. Tělo i duch však, jen na utrpení uvyklé, ne-
skončený rychle povstálý pocit štěstí přemohl tohoto
pouze v utrpení a nedostacích silného muže: Ludvík
van Beethoven omdlel sklesl.

Představení toto Fidelia byl v skutku poslední, ale
snad nejjasnější paprsk, kterýž temnou dráhu zname-
nitého skladatele osvětlil.

Co pak vlastně žádal Ludvík van Beethoven od
představitelkyně své Leonory, a co vlastně shledal
v modrých očích mladé dívky?

Vilémína Schröderova roznesla Leonoru po světě.
— Kdo její Leonoru kdy slyšel, nemohl na ni ve zjevu
tomto zapomenoti. Sta zpěvaček zpívalo po ní Leonoru,
avšak zajisté nezpívaly Leonoru tak duchaplně, jako ona.
Což nebyla žádná tak kráná jako Vilémína Schröderova,
neměla žádná tak mocný hlas a tak vábivé vděky? —
O zajisté! Půvabné dámy se oblekly v jednoduchý muž-
ský oděv Fidelia, velkolepé hlasy zpívaly arii: „Ohav-
níku kam pospícháš?“ mistrné herečky se vyčerpaly v
představení; zněl však kdy mocněji a důrazněji výkřik:
„Usmrt dřív mu choť!“ než ze rtů oné světlovlase dá-
my? — A proč medle?

Následujeť rozluštění všech otázek.

Vilémína Schröder-Devrientova má mocné kouzlo,
kteréž svět ovládá, má báječné bohatství, kterémuž naše
chladná tupnoucí doba nerozumí, má onen drahocenný
poklad země, nejkrásnější to dar nebes:

horoucí srdce!

Přeložil Kr. Adámek.

FEUILLETON.

Z Prahy.

Novoměstské divadlo. V těchto dnech dával se „Rienzi“ od R. Wagnera po páté ku prospěchu p. Bachmanna, jenž tuto partii k svým nejlepším počítati může. Dne 15. dával se „Lazebník Sevillský“ od G. Rossiniho. Opera tato jest vrchol komické hudby Rossiniho. Dávala se poprvé v Římě. Odpůrcové Rossiniho brojili velice při prvním představení a když konečně arie přišly, v nichžto Rossini staroitalský hudební cop s výborným rozmarem v posměch uvedl (arie doktora Bartola v 2. dějství a arie Marcelliny), povstala bouře strašné nevole a při syčení a pískání opera se dohrála. Avšak týž úsudek brzy se změnil. V každém italském městě přišli brzy do obliby veselý Figaro, roztomilý hrabě Almaviva, vlnadná Rozina a obě prakomické figury doktora Bartola a Basilia. Opera tato překročila brzo Alpy, vnikla do Německa, Francie, Anglie a do Rus, kdež s nadšením přijata jest. Mimo překypující pramen melodií vyniká v tomto díle jemná komika, sršící rozmar a výtečná charakteristika. Dne 17. a 18. t. m. bylo divadlo zavřeno bez pochyby za příčinou vystavení kamen v dotčeném divadle.

— Stavovské divadlo bude prý dne 29. t. měs. operou „Oberonem“ od K. M. Webra otevřeno.

— Requiem za otce literatury naší J. Jungmanna, jež se dne 16. t. m. v chrámě sv. Klimenta odbývalo, shromáždilo nesčíslný počet nejen ctitelů Jungmannových, nýbrž ctitelů národnosti a literatury české vůbec. Důst. p. Václav Štule, žák a životopisec slavného nebožtíka sloužil s assistencí 2 kněží a 6 alumnů sv. mši, ku kteréžto jej provázeli průvod s pochodněmi záležející as ze 60 studujících a mladších spisovatelů. Na kůru provozovalo se vokální requiem s průvodem bas a cell od Václ. Tomáška do H-moll. Učinný pan ředitel Zik. Kolečovský řídil s velkou obezřetností skladbu tuto a provedl ji vzdor některým kolísáním nepozorností zpěvných hochů povstalým velmi slušně. Co se sol týče, dlužno nám vzdání nejvřelejší díky slovní zpěvkyni sleč. Charlottě z Tiefensee, kteráž ochotně sopránovou arii převzala a zvláště v Benedictus svým výborným přednesem, libozvučným organem a divukrásným „mezza voce“ hlubokého dojmu způsobila. Též slečna Marie Müllerova (alt) žákyně výtečného zpěváckého ústavu pana Fr. Škroupa provedla místo ochuravělé slečny Panatovičové svou úlohu s chvalným úspěchem. Pan Peták (tenor) dostal svým pěkným organem úplně své úloze a došel zasloužilého uznání. Pan Leop. Zvonař brál důstojně a výrazně na varhany. Kromě v Praze konaly se za J. Jungmanna též requie v Králové Hradci, Chrudimi, v německém Děčíně a v Nimburku, začej jim ve jménu celého národu srdečný dík vzdán budiž. Nemůžeme pochopit ledovou chladnost mnohých českých měst k národnosti své, ježto raději památku Němce Schillera než památku otce české literatury oslavovala. Bůh je naprav!

— Slečna Charlotta Fischerova z Tiefensee, ježto na naše vybídnutí s roztomilou ochotou při requiem za J. Jungmanna účinkovala, náleží k nejzajímavějším zjevům v oboru zpěvu. Umělkyně tato narodila se okolo r. 1831

v pevnosti Josefově, kdež její otec c. k. generalem byl a r. 1832 zemřel. Po jeho smrti odebrala se vdova s dceruškou svou do Prahy. Zde dosáhnuvši literárního vzdělání, cvičila se v hudbě, zvláště v pianu, majíc za mistra ředitele pianního ústavu p. Jos. Prokše. Charlotta jevila již záhy velký talent k zpěvu a dramatickému umění a představovala co Sleté děvče na ochotnickém divadle španielského chlapce v divadelním kusu „Vina“ od Müllera a zbudila správnou deklamací a volným nenuceným pohybováním velké pozornosti na sebe. Avšak také hlas její docházel půvabu. Uslyšev jednou Gordigiani, professor na konservatoriu Pražském, zvučný hlas Charlotty, předpovídal jí velkou budoucnost. Laskavým přičiněním a vlivem J. V. arcivévody Štěpána dostala se mladistvá Charlotta r. 1847 do konservatoria v Miláně, avšak neblahý čas r. 1848 přinutil máti a dceru do Venecie a pak do Terstu se utéci. Zde konala sleč. z Tiefensee pod bratřími Ludvíkem a Bedřichem Ricci-m svá další studia ve zpěvu a vystoupila nejprvé v italské operě v Kodani. R. 1851 vidíme ji v Londýně, kdež s Jind. Sonntagovou v koncertě zpívala a vedle ní skvělého úspěchu dosáhla. Ale to ji neuspokojilo. Odebravši se do Paříže, šla k mistru Marcu Bordogni-mu, prof. zpěvu na konservatoriu Pařížském, jenž ji všestranně ve zpěvu zdokonalil. V prosinci téhož roku opustila Paříž a obdrževši pozvání od vévody Koburg-Gothského, zpívala v jeho saloně skladby a arie z jeho opery „Casildy,“ načež r. 1852 veřejně v Koburku se skvělým úspěchem koncertovala. V létě hrála pohostinsku při italských operách v Kolíně n. R., v Eberfeldu, a zpívala v lázních v Hamburku s J. Píškem. Na to odcestovala v záležitostech rodinných r. 1853 do Vídně a zpívala tu později v oratoriu „Kristus na hoře Olivetské“ jakož i v samostatných koncertech. R. 1853 vystoupila ve Venecii a v Terstu pod jmenem Pescatori a dobyla si všude všestranné pochvaly. Navrátivši se r. 1854 v lednu do Prahy uspořádala tu koncert a odebrala se do Mnichova, kdež na dvorním divadle co Norma, Lucretia, Alice, Donna Anna s oslavou zpívala. Zde účinkovala též při dvorním koncertě, jemuž J. M. čisář František Josef, jsa tam na návštěvě, přítomen byl. Opustivši Mnichov jela k svým příbuzným v květnu do Švýcarska, kdež v Schaffhausenu a Curichu na všestranné přání koncertovala. Na to povolal ji Benazet, držitel lázní v Baden-Baden, kdež také v koncertě vystoupila a si přízeň ruského prince Petra z Oldenburgu a jiných získala. Odtud povolána jest do Stuttgartu, kdež ji Giacomo Meyerbeer s nadšením poslouchal. Nyní zaměřila do Paříže, zpívala v mnohých koncertech v sále Pleylově, pak v „concert classique“ jednoty sv. Cecilie v sále Herzově, kdež arii di chiesa od A. Stradelly s velkou pochvalou zpívala. Konečně uspořádala samostatný koncert v sále kněžny Czartoryjské, kdež její talent úplně uznán a oceněn jest. — Jsouc vyzvána od ředitelství abonentních koncertů v Baselu a Curichu ku koncertům, odebrala se tam a účinkovala v oratoriích se stejnou výtečností. Ze Švýcarska přibyla do Německa, zpívala ve Frankfurtě, Hanoveru, Heidelbergu, Mannheimu, Darmstadtu, Výmaru, pak v Lipsku a konečně na dvorním divadle v Berlíně. Na to vystoupila následkem vyzvání v listopadu 1856 pohostinsku v Rize (Riga), odkud pak uměleckou cestu do Rus pod-

nikla. V únoru 1857 dala se slyšeti v Dorpatu a byla s nadšením přijata. Na to odebrala se do Oděsy, kdež úplného uznání došla. Avšak skvělejšího úspěchu dosáhla v Petrohradě, kdež dne 8. března 1857 následkem vyzvání filharmonické jednoty ve velkém koncertě k upamatování na Glinku jakož i v koncertech Kaťského a Seifferta vystoupila a velkého podivení zbudila přednesem ruské arie z Glinkovy opery „Ruslan a Ludmila“, pak koncertovala v Moskvě, Charkově, Voroneži, Poltavě, Katerinoslavi s výsledkem, jakýchž jen Sonntagová a virtuosové první velikosti dosáhli. V srpnu 1858 vystoupila z Tiefensee ve Varšavě v saloně „Doliny Švýcarské“ a došla skvělého výsledku. „Ruch muzyczny“ píše o ní se zanícením. Odtud odebrala se tato umělkyně do Krakova, kdež s nadšením uvítána jest. Také Pešť, Břetislav, Brno obdivovaly její velký talent a velkou pochvalou ji obsypaly. Dle úsudku všech žurnálů má sleč. z Tiefensee hlas značného objemu. Její organ je zvonkovitý, svěží a ohebný; její intonací je velmi čistá, její kolo-ratura správná. Překrásně vyjímá se její mezza voce a její trylky. Mimo to vyniká sleč. z Tiefensee čtením not prima vista a svým cituplným, výrazným přednesem. Lipské illustrované noviny přinesly r. 1856 v listopadu podobiznu této umělkyně v roli co „Norma“, kteroužto partii k svým nejvýbornějším počítá. Samostatná její podobizna vyšla u Witzendorfa ve Vídni.

— Slečna Ch. z Tiefensee osvědčila opět svou velkou ochotnost tím, že včera na narozeniny J. M. císařovny Eližběty v dvorní kapeli při mši solo od Černého zpívala a v 10 hodin téhož dne zase v Tomáškově requiem do H-moll v kostele sv. Havla spoluúčinkovala. Táž umělkyně uspořádá co nevidět svůj koncert, v němž také některé české písně přednáseti bude. Upozorňujeme všechny milovníky hudby na tuto vzácnou zábavu.

— Pan V. D. Bíba vydal o sobě životopis českého skladatele a učitele Rožmitálského Jakuba J. Rybky, jenž ve Sborníku na rok 1860 umístěn jest.

— Slečna Chaloupkova, primadonna u opery ve Frankfurtu provdala se za jistého Schrödra a vystoupila na tamním jevišti naposled v opeře Oberon od K. M. Webra.

— Náš krajan p. T. Bradský, ředitel hudby v Berlíně dokončil, jak nám náš dopisovatel z téhož města píše, lyrickou operu ve 2 dějstvích „Der Heiratszwang.“ Text je od H. Raura. Paně Bradského písně přednášel výtečný zpěvák Vovorský v Berlíně s velikou pochvalou v hudební zábavě dne 29. října t. r. jsa doprovázen od skladatele samého.

— Stoletá památka nar. Schillerova slavila se zde dne 10. t. m. večer pochodňovým průvodem, při kterémž příležitosti Pražští Němci a ctitelové Schillera dokázali, že jdou raději na podívanou k průvodu s pochodněmi, než do divadla, kdež se při prázdném domu Schillerův výtečný „Wallenstein“ dával. Dne 11. t. m. v poledne způsoben byl koncert, kdež osvědčilo sl. komité německou úslužnost tím, že českým listům, které bez vybidnutí, toliko z pouhé ochoty programy téhož koncertu oznámily, lístků vstupních neposkytlo. — Dne 12. byla slavnostní hostina. Tak ukončena jest slavnost, kteráž od mnohých českých měst slepě napodobněna jest. Než vizme

některé nepříznivé hlasy o Schillerovi! Opominouce výrok výtečného hollandského básníka V. Bilderdijka (-dajka), jenžto Schillera na prosto zavrhuje; sdělíme tu toliko, jak se francouzské noviny „Univers“ o Schilleru vyjadřují: „Nestydatý ve svých „Loupežnicích,“ pohanský ve své básni „Rečti bohové,“ pantheický (mnohobožský) všude, demokratický v některých hymnech na svobodu, třeštivý protestant ve své historii Nizozemska a 30leté války, co katolík se pitvořící ve svých kusech „Maria Stuartská“ a „Panna Orleanská;“ to je Schiller! — to je ono století, jež ho oslavuje!“

(M.) Z B y d ž o v a. (Zpěvácký spolek.) Jako někdy Caesar — i já zvolal jsem vida program k produkci zdejšího zpěváckého spolku dne 6. t. m.: Přišel jsem, viděl jsem a — litoval jsem. A víte koho? obecenstvo; neboť větší část kusů nestála za nic. Pro odív podávám tuto pověstný tento program: Potpouri z opery „die Regimentstochter“ od Donizettiho, Ouverture z opery „die weisse Frau“ od Boieldieu, Zvonky od Fischera, C-quartetto od Haydna, Der neue Bürgermeister, quartett od Kuntze, Ouverture z opery „Lodoiska“ od Kreutzera, Alt-frauenwalzer od A. Schaffra, Tritsch-Tratsch-Polka od Strausse a k závěrku a uspokojení mysle: Radosné cestování od Vašáka. — Při této produkci zpomněl jsem sobě na Jablonského „Pějme písně liboplynné, písně české druhové!“ A zlost rozhostila se po veškerých údech mých. Tak tedy pěstuje se zpěv český v našem českém městečku —; několik bídných polek, valčíků a jiných nepodařených fabrikátů německých má vzbuzovat krasocit obecnstva? — O hudbo, zde nekvete ti ráj! — Avšak táži se, nemohl by se zde výhradně pěstovat zpěv český, nemohly by se lepší kusy českých skladatelů od zdejšího spolku provozovat? — Zajisté, při vzdělanosti hudební, dobré vůli a lásce k svému národu! — Co se provedení samého týče, mohu tenkrát je nazvati zdařilým; zvláště chvalně zmíniti se musím o uvedení cella do našeho sextettu, jímž celá skladba rázu a skvělosti nabývá. Pan Josek, ředitel spolku počíná si dosti chvalně na tomto nástroji a je vidět, že chce napravit chybu, která celku byla vadila. Avšak opomenouti nesmím upozornit pana ředitele, by upustil od tak četných produkcí a přihlédl raději k vyučování samému, čímž zajisté lépe poslouženo bude údům, kteří bez toho cvičení potřebují. — Dejž Bůh!

(S.) Z N ě m e c k é h o B r o d u. (Zpěvácký spolek.) Naše město nezůstane pozadu za jinými městy českými. I zde utvoří se zpěvácký spolek, jenž zde zajisté hojného účastenství dojde. Kojíme se pevnou nadějí, že spolek tento bude pěstovati české čtvero zpěvy a sbory — zkrátka české hudební umění; neboť jen tak povzneseme literaturu českých komposicí, které by nakladatelé rádi tiskem vydali, kdyby se většího účastenství jim dostalo. Proč odbíráme lecjaké hudební škváry z ciziny, když mnohem lepší skladby doma koupiti můžeme? Je to bažení po cizotě, které nás nikdy nespasí. Odebírejme plody domácích skladatelův a zajisté i nakladatelé nabudou chutě na skladby našich skladatelův náklad vésti! (Kéž najdou pravdivá tato slova brzkého uskutečnění). Red.

(K-I.) Z Veselí nad Cidlinou. (Hudba kostelní. — Staré varhany). Také něco z našeho městečka o hudbě kostelní! Nedělní služby Boží odbývají se zde slavně některou starší zpívanou mší, jejíž provedení až na některé poklesky zpěvákův dosti zdařilým se nazvati může. Chvalně však zmíniti se musím o zdejším horlivém hudbomilu, měšťanostu panu J. Konrádu, jenž si už o zdejší kostelní hudbu mnohých zásluh dobyt. Pan Konrád hraje na kůru obratně na housle a předchází dobrým příkladem všechny ostatní. Kéžby se jeho vplyvu podarilo, aby i novější mše od českých skladatelů do našeho chrámu uvedeny byly. Na nižším stupni stojí zdejších hudebníků schází; avšak provedení nevyhoví ani skromným požadavkům, anto se snad hudebníci domnívají, že pro ves se činí dosti. Při sváteční mši zavodí toliko kotle a bubny, jedny druhé přehlušiti chtějí. Vysloužilé varhany nečiní zadosť svému úřadu a odporují často mlčením velkému harcování a nemotorným mezihram varhaníkovým. Bylo by žádoucí, by tyto ubohé varhany již smilování — dobré opravy došly. Po druhé více!

Drážďany. Dne 7. t. m. zemřel tu dvorní kapelník Karel Bohumil Reissiger. Výtečný skladatel tento narodil se r. 1798 v Belzigu u Wittenbergu, učil se hudbě u svého otce kantora Kristiana, psal melodramata, tria, mše, symfonie a velké množství písní. Jeho nejznámější opery jsou: Turandot, Didone abbandonata, (Opustěná Dido) Adèle de Foix a Felsenmühle. Jeho výtečná hra na piano, jeho sběhlost v dirigování, jeho pevnost při doprovázení a jeho obratnost při čtení partitury jsou vůbec známy. Jak doslycháme, ucházejí se o místo toto ředitel hudby Jul. Rietz z Lipska, ředitel hudby Ferd. Hiller z Kolína nad Rýnem a pan Fr. Škroup z Prahy. Dne 26. října t. r. zemřel tu výtečný varhaník Kristian Höpner. Narodil se dne 7. listop. 1799, skládal motetta, tria, fugy a kusy pro varhany. Jeho síla záležela ve svobodném fantasování na varhany.

Insbрук. Nová opera: „Bedřich s prázdnou kapsou“ od Nagillera dávala se tu pod řízením skladatele samého z Mnichova sem zavítavšího a došla velmi příznivého výsledku.

Koburg. Meyerbeerova opera „Pouť do Ploermelu“ bude se tu dne 6. prosince t. r. provozovati. Dekorace a masinerie bude z továrny Mühldorfera. Hlavní partie budou v rukou sleč. Frassini-ovy, tenoristy Neera a barytonisty Killmera.

Z Krakova. Přibyl sem cellista p. Lassner i zamýšlí zříditi koncert v síních redutních. — Zdejší učitel hudby pianista p. Löffler zase vystoupí na příští týden v koncertě v německém kasině.

Pešť. V nejnovějším čísle maďarského časopisu „Magyar Sajtó“ nachází se soukromé návštěví pod nápisem: „Pěkně prosím! Nechme pana Fr. Liszta nyní už jednou v pokoji; jeho drahá máti, dobrá to vlast nezavrhně i když poklesl svého milého syna. S. M. učitel hudby

v Nagy-Karoly.“ Návěští toto vztahuje se na brožúrku, v nížto F. Liszt Maďarům národní hudbu upírá

(Lř.) Rjeka. Dne 28. října koncertoval zde na housle as 14letý israelita Leopold Auer, rozený Uher (otec jeho pochází ale z Plzně); a nejen zde, nýbrž i v Terstě velké pochvaly došel. Jeho hra je cituplná a přednes vůbec velmi dojmavý. Rád bych Vám něco o zdejší vojenské kapelle (arcivévody Štěpána) sdělil; ale chválit ji nemohu a hanět nechci; leč to řeknu, že je její intonací velmi falešná a instrumentací velmi slabá. Hrá pochody, které v nějakém starém archivu našla; neboť uráží sluch. Kdo je tím vinen, to nevím. Kapelník jmenuje se Asbot a je Uher.

Varšava. P. Ferd. Dulcken složil operetku v jednom jednání k slovům Wł. Wolského pod názvem „Partya szachów“ schválně pro hlasy místních ochotníkův, kteří učí se též zpěvohře Clapissona p. n. „Sylf“ s textem francouzským a obě mají býti vykonané ve prospěch účelův dobročinných.

(?) Vídeň. Alex. Dreyschock může po svém koncertě dne 13. t. m. říci „Veni, vidi, vici,“ ano přišel, viděl a zvítězil nad srdcem posluchačů. Nechci jeho zběhlost s vichřicí, jeho passáže s řadami perel, jeho sílu s mocí titanů, jeho vytrvalost s ocelovými svazy, jeho neomylnost s neomylností samou porovnávat; neboť všechna tato porovnání jsou upotřebena, toliko to řeknu, že všechno ličení jeho báječné technické obratnosti nevystačí k zobrazení hry jeho. Přednesl Beethovenův koncert (Es-dur), svůj velký pochod s průvodem orchestru, fugu (F-moll) od Mendelssohna, své efektní saltarello (A-moll) a svou charakteristickou prádelní píseň a došel hlučných potlesků. Téhož dne večer slyšeli jsme mladou cellistku sleč. Rosu Sukovou, kterážto osvědčila dosti velkou obratnost na svém nástroji zvláště přednesem nešeného zpěvu (kantilen) se vyznačila. Sleč. Suková chová v sobě výtečné látky, ježto však tříbení zasluhuje. Hrálať Piattiho romanci Souvenir d'Ems, Souvenir des Puritani, solo de concert od F. Battanchona a transkripcí na Schuvertovu píseň „Na dušičky.“ Výsledek celku byl příznivý.

Dur a moll.

(Císař Josef II. a zpěvák.) Na své cestě po Itálii navštívil císař Josef v Miláně jistého výtečného ouda opery, jenž co pěvec, herec a člověk stejné vážnosti požíval. Týž ubohý muž byl jako mnozí umělci tak nešťasten, že k docela sprosté a protivné ženské přilnul a ji na neštěstí za ženu pojal. Večer před tím dnem, kdež ho císař navštívil, představoval týž umělec starého římského císaře a velmi krásně ho zobrazil. Josef II. přišed na to k umělci našel pokoj zpěvákův v nejstrašnějších nepořádku a domácí paní v uspiněných šatech. Umělec jsa v nočním obleku byl v největších rozpacích. „Nic nedělá,“ pravil Josef II. „jsouce mezi sebou císaři nebudeme žádných okolků dělati.“ Paní ve své nestydatosti potahovala slova tato na sebe a chtěla svou řečí pozornost císaře na sebe obrátit. „Madame,“ pravil Josef II. zády se k ní obrátě, „německé jakož i římské císařství má toliko — císaře, nikoliv však císařovnu.“

Listárna. Dopisy z Varšavy, Záhřebu, Petrohradu a ze Lvova vyjdou co nevidět. P. L. v Rjece: odpovíme.

K tomuto číslu přiložena jest notová příloha, obsahující vánoční píseň a varhanní kusy od L. Zvonaře.